

2.2.8. Lapuan hiippakunta

Johdanto

Kirkkojärjestyksen 4 luvun 10 §:n mukaan hiippakuntavaltuuston tehtävänä on hyväksyä hiippakunnan ehdotus talousarvioksi sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaksi. Kirkkohallituksen täysistunto on kokouksessaan 19.3.2024 päättänyt Kirkon keskusrahastomaksulla rahoitetun toiminnan vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2027 toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaperiaatteista.

Lapuan hiippakunnan toiminta-ajatus, tehtävät ja vastualueet

Tuomiokapituli hoitaa hiippakunnallista toimintaa, hallintoa ja taloutta. Se tukee ja valvoo seurakuntien toimintaa ja hallintoa. Tuomiokapituli hoitaa papiston henkilöstöasioita ja valvoo heidän ja seurakunnan muiden työntekijöiden tehtävien hoitoa. Se valmistelee ja panee täytäntöön hiippakuntavaltuuston päätökset. Lisäksi tuomiokapituli vahvistaa seurakuntien toimintaedellytyksiä alueellaan. Tuomiokapitulin toimintaa ohjaavat perinteiset kristilliset hyveet: usko, toivo ja rakkaus (1. Kor. 13:13).

Lapuan hiippakunnan vuoteen 2026 suuntaava strategia hyväksyttiin hiippakuntavaltuustossa helmikuussa 2021. Strategia linjaa tuomiokapitulin ja sen henkilöstön päätöksentekoa, toiminnan suunnittelua ja arkista työtä. Strategiassa viestitään seurakunnille ja yhteistyökumppaneille hiippakunnan lähivuosien keskeisistä painopisteistä. Samalla kutsutaan seurakuntia kulkemaan yhteiseen suuntaan.

Hiippakunnan strategisissa tavoitteissa liitytään kirkon yhteiseen Ovet auki -strategiaan. Kaikessa hiippakunnan työssä toimitaan, keskustellaan ja viestitään rohkeasti kristillisen sanoman pohjalta. Tuomiokapitulin työ rakentuu luottamuksen, yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen varaan.

Tuomiokapituli kannustaa seurakuntia strategiseen ajatteluun ja tukee muutosjohtamista. Hiippakunnan omaa toimintaa suunnitellessa ja seurakuntia konsultoitaessa etsitään erilaisia näkökulmia ja suhtaudutaan avoimesti uusiin ideoihin ja kokeiluihin. Tulevaisuutta pohdittaessa tuodaan selkeästi esiin muutospaineet, mutta samanaikaisesti vähennetään tietoisesti huoli- ja pelkopuhetta. Kaiken toiminnan eettisyyteen ja ekologisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Katsaus suunnitelmakauteen 2025–2027

Vuonna 2025 Lapuan hiippakunnassa on 32 seurakuntaa, mikäli seurakuntaliitokset toteutuvat tuomiokapitulin aloitteen mukaisesti. Vuonna 2021 seurakuntia oli vielä 44.

Vuoden 2025 aikana valmistellaan rakennemuutoksia esimerkiksi pohjoisen Keski-Suomen alueella. Tuomiokapitulin henkilöstö ja hiippakunnan organisaatiokonsulttien verkosto tukevat seurakuntien muutosprosesseja. Seurakuntaliitostilanteet tarjoavat monia mahdollisuuksia, mutta sisältävät myös riskejä uuden organisaation käynnistämiseen ja toimintakulttuurin kehittämiseen liittyen.

Lapuan hiippakunta ulottuu kolmen maakunnan alueelle: Pohjanmaalle, Etelä-Pohjanmaalle ja Keski-Suomeen. Hiippakunnan alueella on kolme vahvaa kaupunkialuetta, kaupunkien kehysalueita, maaseudun paikalliskeskuksia, ydinmaaseutua ja harvaan asuttua maaseutua. Tilastot kertovat, että monilla maaseutupaikkakunnilla väestö ikääntyy, vähenee ja muuttaa keskustajamiin. Viime aikoina kaupungistuminen on saanut uusia muotoja siten, että vetovoimaisin ei välttämättä ole enää itse kaupunkikeskus, vaan sitä ympäröivä seutu. Seurakuntaliitosten myötä myös seurakuntien sisällä eri alueiden välinen erilaisuus kasvaa. Saman seurakunnan alueella saattaa olla monia eri aluetyyppejä. Myös hiippakunnan toiminnassa ja viestinnässä eri alueiden ominaispiirteet on huomioitava, mutta turhaa polarisaatiota maaseudun ja kaupunkialueiden välillä on vältettävä.

Seurakunnat tarvitsevat tulevaisuudessakin osaavia työntekijöitä. Rekrytoinnin haasteet ovat lisääntyneet voimakkaasti viime vuosina. Yleiskuva työvoiman saatavuudesta hiippakunnan seurakuntiin on heikko. Työvoiman saatavuus on vaikeaa tai korkeintaan tyydyttävää lähes kaikissa ammattiryhmissä. Ongelmallinen rekrytointitilanne koskettaa kaikkia seurakuntakokoluokkia, mutta erityisesti pieniä ja keskisuuria seurakuntia.

Henkilöstömäärä ja sen kehitys

Vuonna 2025 Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulissa työskentelee 11 henkilöä: piispa, hiippakuntadekaani, lakimiesasessori, hiippakuntapastori, kolme asiantuntijaa, piispan sihteeri, toimistos sihteeri ja Lapuan piirin kuurojenpappi. Tuomiokapitulin työyhteisöön kuuluu lisäksi kuntoutussihteeri, jonka palkan maksusta huolehtii Kirkon eläkerahasto.

Vuoden 2025 toiminta, tavoitteet, mittarit

Hiippakunnan keskeisiä toiminnallisia painopisteitä vuonna 2025 ovat:

1. Tuemme seurakuntien työtä ajankohtaisten haasteiden keskellä
  - Yksilöiden hädän kasvaessa myös riski yhteiskuntarauhan järkkymiseen kasvaa. Pohdimme yhdessä seurakuntien työntekijöiden ja vapaaehtoisten kanssa, miten voisimme toimia, kun nuorten pahoinvointi lisääntyy ja entistä useam-

man ihmisen perustoimeentulo on vaakalaudalla. Nostamme teeman esiin uutiskirje Lehtisessä, webinaareissa, henkilöstökoulutuksissa, eri verkostoissa ja julkisessa keskustelussa.

- Rohkaisemme seurakuntia entistä kokonaisvaltaisempaan ajatteluun siten, että työalarajat eivät nouse esteeksi seurakuntalaisten kohtaamisessa ja palvelemisessa. Vahvistamme erityisesti kasvatuksen ja diakonian yhteistyötä muun muassa yhteisten koulutusten ja verkostopäivien kautta.
2. Rakennamme rauhaa ja yhteyttä
    - Piispainkirje rauhasta julkaistaan syksyllä 2025. Käytämme julkaisua eri tilaisuuksissa rohkaisten ihmisiä rakentamaan rauhaa lähellä ja kaukana.
    - Osallistumme rauhankonferenssiin Wittenbergissä ja toteutamme siellä työpaikan, jossa kerromme kirkkomme rauhantyöstä konkreettisin esimerkein. Kutsumme mukaan edustajia hiippakunnan eri seurakunnista.
    - Hiippakunnan alueella ei-suomenkielisten osuus on kasvussa. Etsimme uusia tapoja elää monikulttuurisuvassa yhteiskunnassa. Pyrimme yhdessä seurakuntien kanssa varmistamaan, että seurakuntien toiminta on vieraanvaraista ja mukaan kutsuvaa.
  3. Tunnistamme ihmisten erilaiset hengelliset kysymykset
    - Luomme kaupunkipyhiinvaelluksen mallin erityisesti opiskelijoita ajatellen. Tätä kautta haluamme vastata ihmisten henkiseen ja hengelliseen kaipuuseen heidän omassa ympäristössään, korostaen myös kirkkotilojen merkityksellisyyttä. Kehitämme mallia yhteistyössä yli työmuotojen, seurakuntarajojen ja kielimuurien. Luomme verkoston, johon kutsumme laaja-alaisesti eri toimijoita mukaan. Hyödynnämme digitalisaation mahdollisuuksia ja pidämme ekologisuuden keskiössä. Lähdemme liikkeelle kaupungeista, joissa on yliopisto tai ammattikorkeakoulu. Pyrimme kuitenkin luomaan mallin, jota voidaan soveltaa käyttäen myös pienemmillä paikkakunnilla.
    - Jumalanpalvelus on yhteinen juhla. Kannustamme seurakuntia varmistamaan, että jokaisella halukkaalla on mahdollisuus osallistua jumalanpalvelusten toimittamiseen, yhdessä suunnitellen ja toimien. Pidämme esillä kristillisten kirkkokopiyhien merkitystä. Rohkaisemme seurakuntia kirkkotilojen monipuoliseen käyttöön. Etsimme yhdessä uusia virikkeitä Jaetut eväät 2025 -päiviltä.
    - Osallistumme Seinäjoella pidettävien Kirkkopäivien järjestelyihin. Päivillä pohdimme muun muassa, miten paikallinen yhteisö voi hyödyntää omia juuriaan ja resurssejaan kestäväen kehityksen ja tulevaisuuden rakentamiseksi. Toteutamme Kirkkopäivien yhteydessä hiippakunnallisen stadionmessun.
  4. Tuemme johtajuutta seurakunnissa ja vahvistamme rekrytointiosaamista
    - Tuemme johtajuutta seurakunnissa. Toteutamme johtamiseen liittyvää koulutusta, luomme mahdollisuuksia verkostoitumiselle, järjestämme kehittämiskonsultointeja sekä työnohjausta ja vertaistukea. Kuljemme seurakuntien rinnalla rakenne- ja muiden muutosten keskellä.
    - Vahvistamme seurakuntien rekrytointiosaamista ohjeilla ja koulutuksella. Muistutamme eri yhteyksissä, että jokainen kirkon työntekijä, luottamushenkilö ja seurakuntalainen voi osaltaan rohkaista eri-ikäisten seurakuntalaisten kasvua kohti seurakunnan työtä. Panostamme työelämään tutustumisjaksoihin ja seurakuntaharjoitteluihin. Pohdimme yhdessä seurakuntien kanssa, miten lisätä seurakuntatyönantajan vetovoimaa.
    - Toteutamme piispantarkastukset Äänekosken, Isonkyrön ja Ähtärin seurakunnissa sekä Vaasan seurakuntayhtymässä ja suomalaisessa seurakunnassa.

Vuoden 2025 hiippakuntakohtaiset tavoitteet – Lapuan hiippakunta

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2025	Mittarit / arviointikriteerit
<p>1. Asetumme heikoimpien puolelle ja voimistamme niiden ääntä, joilla sitä yhteiskunnassa ei ole.</p> <p>2. Rakennamme yhteyttä ja yhteenkuuluvuutta pirstaleisessa ja polarisoituneessa maailmassa.</p> <p>Vahvistamme monikulttuurisuustaitojamme. Emme unohda olevamme osa maailmanlaajaa kirkkoa.</p> <p>3. Uskallamme ajatella asioita erilaisista näkökulmista, olemme avoimia uusille ideoille.</p> <p>Vahvistamme yhteistyötä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kesken.</p> <p>Etsimme yhdessä seurakuntien kanssa erilaisia tapoja toteuttaa jumalanpalveluselämää.</p> <p>Innostamme seurakuntia edistämään seurakuntalaisten osallisuutta ja mahdollisuuksia palvella lahjoillaan seurakuntaa.</p> <p>4. Edistämme hyvää hallintoa ja päätöksentekoa.</p> <p>Tuemme työssä jaksamista.</p>	1. Tuemme seurakuntien työtä ajankohtaisten haasteiden keskellä	Nuorten pahoinvointia ja ihmisten taloudellista ahdinkoa käsittelevien uutiskirjeiden, muiden kirjoitusten, koulutusten ja verkostotapaamisten määrä.
	2. Rakennamme rauhaa ja yhteyttä	Toteutuneet matkat ja tilaisuudet. Niistä saatu palaute.
	3. Tunnistamme ihmisten erilaiset hengelliset kysymykset	Kaupunkipyhiinvaelluksen mallin luomisen edistyminen, solmitut kumppanuudet.
	4. Tuemme johtajuutta seurakunnissa ja vahvistamme rekrytointiosaimista	Jumalanpalveluselämässä havaitut muutokset. Stadionmessusta saatu palaute.
		Toteutuneet koulutukset, tilaisuudet, konsultoinnit, verkostot ja ohjaukset. Piispantarkastuksista saatu palaute.

Vaikuttavuuden arviointi

Mitä vaikutuksia tavoitteiden toteutumisesta seuraa seurakunnille ja niiden työntekijöille, yhteiskunnan eri toimijoille ja ihmisten hyvinvoinnille? Millä mittareilla näitä tavoiteltuja vaikutuksia voitaisiin seurata?

- Hyvinvointi yhteiskunnassa lisääntyy, kun seurakunnat käynnistävät toimia, jotka auttavat nuoria ja toimeentulonsa kanssa kamppailevia. Ihmiset tulevat tietoisiksi yhteiskunnan polarisoitumisesta – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana.
- Ihmiset mieltävät kuuluvansa paitsi paikalliseen seurakuntayhteisöön myös maailmanlaajaan kristilliseen kirkkoon. Halu rakentaa rauhaa ja sovintoa vahvistuu – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita kuitenkin voidaan seurata esimerkiksi valtakunnallisilla kyselyillä.
- Kaupunkipyhiinvaellukset antavat tilaa ihmisenä olon peruskysymyksille ja avaavat uudenlaista merkityksellisyyden kokemusta – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata

tarkastelujakson aikana. Jumalanpalveluselämässä koetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä – paikalliset kyselyt jumalanpalvelusten toteuttamiseen liittyen.

4. Johtajuus seurakunnissa on entistä selkeämpää, avoimempaa ja ihmisläheisempää. Johtajat kokevat saavansa tukea työhönsä ja sitä kautta myös työyhteisöjen hyvinvointi lisääntyy. Rekrytointitilanne helpottuu seurakunnissa ja kirkollisiin tehtäviin pätevöittäviin koulutuksiin hakeudutaan aktiivisesti – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana.

Osaamisen kehittäminen

Mitä osaamista tarvitaan tavoitteiden toteuttamiseksi ja vaikutusten aikaansaamiseksi?

Kykyä monikanavaiseen viestintään ja digitalisaation hyödyntämiseen, rohkeutta ja innovatiivisuutta, ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitoja, ajantasaista tietoa yhteiskunnallisista kysymyksistä ja huomisen johtajuudesta. Rekrytointiosaamista.

Talousarvio 2025 sekä taloussuunnitelma 2026 ja 2027

Hiippakunnan ja tuomiokapitulin on osa Kirkon keskusrahaston talouden kokonaisuutta. Käytännössä tuomiokapitulin toiminta käsittää kaksi kustannuspaikkaa, joista toiselle kohdennetaan toiminnasta aiheutuneet kustannukset ja toiselle toimitiloista aiheutuneet kustannukset.

Kehys on tarkoitettu tuomiokapitulin toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Toimitiloista aiheutuvat kustannukset korvataan toteutuneen mukaisesti. Kehyksen lisäksi tuomiokapituli voi saada lisätulojen koulutusten järjestämisestä.

Kirkkohallitus esittää Lapuan hiippakunnan toiminnan kehyykseksi 1 300 300 euroa, mikä on 5 %:a tilikautta 2024 suurempi. Kehyksen nousu on kuitenkin merkittävästi kustannusten nousua alhaisempi. Hiippakunnan toimintamenoista suurin osa kuluu henkilöstön, lääninrovastien ja kollegion jäsenten palkkamenoihin, noin miljoona euroa. Vuoden 2024 palkkojen yleiskorotukset ja voimakas inflaatio on nostanut mm. koulutusten ja tilaisuuksien järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia enemmän, kuin voidaan viedä esim. seurakunnilta laskutettaviin hintoihin.

Taloussuunnitelmaa vuosille 2026 ja 2027 arvioitaessa on varauduttu inflaation merkittävään laskuun jatkumiseen ja palkkojen suurehkoihin korotuksiin. Erityisenä huomiona voidaan nostaa esille, että tuomiokapitulin toimintamenoista subventoidaan kokonaiskirkollista kuurojenpapin työtä. Mikäli Lapuan hiippakunnan rahoituksen kehitys jää edelleen jälkeen yleisestä palkka- ja kustannuskehityksestä, tulee se vaikuttamaan merkittävästi tuomiokapitulin toimintakykyyn erityisesti seurakuntien toimintaa ja henkilöstöä tukevassa toiminnassa.

Tuomiokapitulien lakisääteisten tehtävien osalta on syytä huomioida, että eduskunnan apulaisoikeusasiamies on tarkastanut Espoon ja Helsingin hiippakunnan, sekä Turun arkkhiippakunnan valvontatoimintaa. Saadun palautteen perusteella tuomiokapitulien tulee huomioida, että sillä on riittävästi resursseja ja osaamista suorittaa seurakuntien hallinnon ja talouden valvontaa.

Kirkon keskusrahasto on pyrkinyt muuttamaan talousarvion muutoksiin liittyvää prosessia viime vuosina. Tämä on tarkoittanut mm. pyrkimystä lisätalousarvioiden tekemiseen jo kuluvan tilikauden aikana. Hiippakuntavaltuustot kokoontuvat normaalisti kaksi kertaa vuodessa, käsittelemään toiminta- ja taloukertomusta tammi-helmikuussa, sekä toimintasuunnitelmaa ja talousarviota touko-kesäkuussa. Lisätalousarvion valmistelun osalta tämä tarkoittaisi sitä, että tuomiokapitulin tulisi jo maaliskuussa pystyä arvioimaan tilikauden toteumaa. Hiippakuntavaltuuston kutsuminen koolle pelkästään lisätalousarviota varten aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.

Talousarvio 2025

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TTS 2026	TTS 2027
Toimintatuotot	495 375	70 000	100 000		
Myyntituotot		70 000			
Maksutuotot	112 289		100 000		
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	1 777				
Muut toimintatuotot	380 509				
Sisäiset tuotot	800				
Toimintakulut	-1 675 643	-1 308 400	-1 400 300		
Henkilöstökulut	-1 011 803	-1 000 000	-1 044 920		
Palkat ja palkkiot	-784 807	-803 619	-797 649		
Henkilösivukulut	-237 270	-250 000	-247 271		
Henkilöstökulujen oikaisuerät	10 274	53 619			
Palvelujen ostot	-576 655	-238 500	-263 380		
Palvelun ostot - sisäiset	-2 763				
Aineet ja tarvikkeet	-28 928	-54 900	-22 000		
Annetut avustukset	-55 273		-55 000		
Muut toimintakulut	-220	-15 000	-15 000		
TOIMINTAKATE	-1 180 268	-1 238 400	-1 300 300	-1 300 300	-1 300 300

Hiippakunnan talousarviossa olevat toimitilat

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TTS 2026	TTS 2027
Toimintatuotot	8 511	4 000	4 000		
Maksutuotot	8 511				
Vuokratuotot		4 000	4 000		
Toimintakulut	-134 330	-180 000	-140 000		
Palvelujen ostot	-33 631	-70 000	-66 000		
Vuokratulut	-86 665	-100 000	-74 000		
Aineet ja tarvikkeet	-14 034	-10 000			
TOIMINTAKATE	-125 819	-176 000	-136 000	-136 000	-136 000

2.2.9. Helsingin hiippakunta**Johdanto**

Helsingin hiippakunta edistää alueellaan kirkon tehtävän toteutumista ja yhteisiä arvoja: usko, toivo, rakkaus. Helsingin hiippakunnassa on 28 seurakuntaa, jotka kuuluvat kuuteen rovastikuntaan. Seurakuntayhtymiä on viisi, joista Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymät kattavat jäsenmäärästä noin 90 %. Seurakunnista kolme on seurakuntayhtymien ulkopuolella.

Keskeiset tehtävät:

Tuomiokapitulin tehtävänä on tukea ja valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa, hoitaa papiston henkilöstöasioita ja valvoa heidän ja seurakunnan ja seurakuntayhtymien muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden tehtävien hoitoa ja elämää sekä hoitaa yhteyksiä yhteiskunnan eri tahoihin.

Tehtävää hoidetaan mm.:

- Toimittamalla piispantarkastuksia
- Vihkimällä uusia pappeja ja diakonian viranhaltijoita sekä järjestämällä kirkon uusille työntekijöille ordinaatio- ja orientaatiokoulutuksia
- Ohjaamalla, neuvomalla ja valvomalla seurakuntia ja seurakuntayhtymiä
- Toteuttamalla hiippakuntien vastuulla olevat koulutusprosessit
- Johtamalla ja valvomalla hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien varautumista
- Koordinoimalla Itäisen Uudenmaan seurakuntien kehitysprosesseja